

Nederland krijgt een coalitie zoals het gewend is

Als de voortekenen niet bedriegen, krijgen we een onversneden rechts kabinet. De semantische discussie of het een bijzondere minderheids- of een bijzondere meerderheidscoalitie is niet erg interessant. Met de combinatie van een regeer- en een gedoog-akkoord is het materieel een coalitie zoals we die in Nederland gewend zijn. Op grond van politicologische kennis over coalities valt te verwachten dat deze coalitie er zal komen en waarschijnlijk ook tamelijk stabiel zal zijn: de coalitie is “minimal seize”, “closed” en ook nog eens “minimal range”.

De coalitie beschikt over de kleinst mogelijk meerderheid in de Tweede Kamer. Dat is voor de overlevingskansen een voordeel. Geen van de leden heeft immers de mogelijkheid af te wijken op straffe van een nederlaag voor de coalitie. Je kunt dat een enkele keer doen op een ondergeschikt punt, maar de zaken die voor de deelnemers belangrijk zijn vereisen strakke stemdiscipline. Natuurlijk past hierbij de kanttekening dat in de Senaat het aankomende kabinet een meerderheid ontbeert, maar dat is van een andere orde. De senaat is minder politiek en heeft afgezien van het afdwingen van een novelle geen mogelijkheden een wetsvoorstel te wijzigen, waardoor integraal afwijzen het enige alternatief voor instemming is. Integraal afwijzen betekent ook het verwerpen van elementen die wel aanspreken, wat een extra barrière vormt. Voorts duurt het nog even voor er daadwerkelijk wetsvoorstellen van het nieuwe kabinet bij de Eerste Kamer komen, zodat straks de na de statenverkiezingen nieuw samengestelde Senaat aan zet is. De samenstelling daarvan zou zomaar eens meer op de Tweede Kamer kunnen lijken.

De nieuwe coalitie is ook gesloten. Nu Wilders zijn linksige sociaal-economische agenda heeft losgelaten, liggen de drie partijen keurig naast elkaar op de links-rechts dimensie. Er zit geen partij tussen die niet aan de coalitie deelneemt. Ook dat vergroot de stabiliteit. Er is geen uitgesloten partij die inhoudelijk van binnenuit kan gaan wroeten, kan proberen in te breken door alternatieve, maar inhoudelijk vergelijkbare voorstellen te doen, of luidruchtig het succes op zal eisen door te roepen dat het kabinet eigenlijk het beleid van die partij uitvoert en daarmee de coalitiepartners provoceert om zich extra te profileren.

In de derde plaats heeft deze coalitie van alle mogelijke coalities het kleinste politiek-inhoudelijke bereik. De partijen liggen sociaal-economisch dicht bij elkaar en de verschillen zijn kleiner dan bij welke alternatieve coalitie ook. Dat maakt het inhoudelijk eenvoudiger overeenstemming te bereiken en de eenheid te bewaren.

Naast deze coalitietheorieën speelt mee dat de naderende coalitie behalve voor de PVV ook voor CDA en VVD een droomcoalitie is, al doet het vertoog soms anders vermoeden. Voor de PVV is het simpel: de partij komt in het centrum van de macht, kan zonder veel risico's deelnemen en wordt salonfähig. Delen van de rabiante anti-islam agenda worden regeringsbeleid. Voor het CDA geldt dat het historisch verliest in de verkiezingen (die Balkenende-norm zal niet gauw overtroffen worden), maar aan de macht kan blijven. Bovendien kan die partij veel meer van zijn programma realiseren dan tevoren werd gedacht, vanwege de ideologische overeenstemming met de andere partners. De VVD kan niet alleen de premier leveren, maar is ook aan beide flanken gedekt doordat ze middenin deze coalitie zitten. En in het regeerakkoord zullen veel VVD-plannen terug te vinden zijn.

Daar komt nog bij dat er voor CDA en VVD inmiddels ook niet meer een alternatief is. Mocht deze poging mislukken, dan worden besprekingen over een middenkabinet, in welke samenstelling dan ook, buitengewoon lastig. De andere partijen met de PvdA voorop zullen hun nieuwe en gunstige onderhandelingspositie volledig willen uitbuiten. Dan maakt de ruimte voor CDA en VVD erg klein.

Het zijn natuurlijk geen deterministische analyses, het gaat om waarschijnlijkheden. Die laten echter wel zien, dat als deze coalitie er uiteindelijk toch niet zou komen, elke andere coalitie erg moeizaam tot stand zal komen, met grote interne problemen te maken zal krijgen en vermoedelijk niet erg stabiel zal zijn. Of het gaat over rechts, of we hebben binnen een paar jaar weer verkiezingen.